รั้วชายแดนไทย-มาเลเซียกับความมั่นคงจังหวัดชายแดนภาคใต้

ฉัตรชัย ศรีเมืองกาญจนา
วิทยากรชำนาญการพิเศษ
กลุ่มงานบริการวิชาการ 1 สำนักวิชาการ

เส้นแบ่งเขตแดนระหว่างประเทศ

ในอดีตแนวความคิดเรื่องเขตแดนเป็นเพียงบริเวณไกลที่สุดที่รัฐสามารถใช้อำนาจปกครองไปถึงและพร้อมที่จะใช้กำลังป้องกันเมื่อมีศัตรูรุกราน แต่เมื่อยุคสมัยเปลี่ยนไป ความจำเป็นและความต้องการใช้ประโยชน์จากดินแดนเพิ่มมากขึ้น จึงได้มีการกำหนดเขตแดนระหว่างกันให้ชัดเจนยิ่งขึ้นเป็นลำดับ ปัจจุบันเขตแดนจึงเป็นเส้นแบ่งขอบเขตของรัฐที่รัฐสามารถใช้อำนาจอธิปไตยและแสวงหาผลประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติภายในขอบเขตของรัฐหรือประเทศนั้น ๆ ได้

เส้นแบ่งเขตแดนระหว่างประเทศ (International Boundary Line) คือ เส้นสมมติที่กำหนดขึ้นระหว่างรัฐหรือประเทศ เพื่อแสดงขอบเขตอำนาจอธิปไตยของรัฐหรือประเทศนั้น ๆ ว่าได้มาสิ้นสุดที่เส้นสมมตินี้ เส้นแบ่งเขตแดนดังกล่าว อาจกำหนดขึ้นโดยอาศัยสภาพทางธรรมชาติหรืออาจเป็นสิ่งที่มนุษย์จัดทำขึ้น ทั้งนี้เส้นแบ่งเขตแดนระหว่างประเทศ จะต้องมีการระบุรายละเอียดไว้ในเอกสารสัญญาและมีแผนที่ประกอบรวมทั้งมีหลักเขตแดนปักไว้บนพื้นที่ภูมิประเทศให้สังเกตเห็นได้ชัดเจน

สำหรับหลักเกณฑ์ในการกำหนดแนวเขตแดนระหว่างประเทศโดยทั่วไปมี 2 ประการ คือ

1. การใช้เส้นแบ่งเขตแดนตามธรรมชาติ (Natural Boundary Line) คือ การใช้แนวเขตแดนตามลักษณะภูมิประเทศหรือลักษณะทางกายภาพ โดยอาศัยลักษณะภูมิประเทศที่มีสภาพเป็นธรรมชาติอย่างเด่นชัด สามารถกำหนดแนวได้ชัดเจนและเปลี่ยนแปลงได้ยาก รวมทั้งไม่เป็นสิ่งรวมหรือดึงดูดผลประโยชน์ของคนในแต่ละรัฐเข้าไว้ด้วยกันอันอาจเป็นชนวนในการพิพาทเกิดขึ้นได้ภายหลัง สภาพธรรมชาติที่นิยมใช้เป็นแนวเขตแดนมักเป็นทิวเขาซึ่งเป็นแนวเขตแดนที่เด่นชัด โดยส่วนใหญ่จะใช้สันปันน้ำเป็นส่วนที่ทำให้น้ำแยกไหลไปทั้ง 2 ข้าง หากกำหนดแนวเขตแดนบริเวณอื่นของทิวเขาอาจก่อให้เกิดปัญหาหรือกรณีขัดแย้งกันได้ง่าย ส่วนสภาพธรรมชาติที่ใช้เป็นแนวเขตแดนอีกชนิดคือ แม่น้ำ โดยส่วนใหญ่นิยมใช้ร่องน้ำลึกของลำน้ำเป็นเส้นแบ่งถ้าหากแม่น้ำนั้นใช้ในการเดินเรือได้ แต่ถ้าไม่สามารถใช้ในการเดินเรือได้ การแบ่งเขตแดนอาจใช้วิธีอื่น เช่น ใช้แนวกึ่งกลางลำน้ำหรือเส้นมัธยะ

2. การใช้เส้นแบ่งเขตแดนที่สร้างขึ้น (Artificial Boundary Line) คือ การใช้สิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นหรือจัดทำขึ้นโดยไม่อาศัยสภาพธรรมชาติ เช่น สร้างเป็นหลักเขตแดน กำแพง รั้ว สะพาน อนุสาวรีย์หรือสิ่งก่อสร้างอื่น ๆ นิยมใช้ในการแบ่งเขตแดนบริเวณที่เป็นที่ราบ ทุ่งโล่ง หรือไม่มีสภาพธรรมชาติเด่น ๆ อย่างอื่นปรากฏอยู่ จำเป็นต้องสร้างหรือจัดทำสิ่งที่จะบ่งบอกแนวเขตแดนให้มองเห็นได้ชัดเจน เพื่อจะได้ไม่เกิดกรณีรุกล้ำดินแดนกันขึ้นในภายหน้า

การกำหนดเส้นแบ่งเขตแดนแบบที่ไม่อาศัยสภาพธรรมชาติ มีวิธีการต่าง ๆ ที่สำคัญ ดังนี้

1) เส้นแบ่งเขตแดนทางเรขาคณิต (Geometric Boundary Line) เป็นแนวเขตแดนที่อาศัยหลักเกณฑ์ทางเรขาคณิตกำหนดแนวขึ้น เช่น ใช้แนวละติจูดหรือลองจิจูด หรือตามส่วนโค้งของเส้นเมริเดียนและเส้นขนานละติจูดหรือใช้เส้นตรง ที่ลากเชื่อมระหว่างจุด 2 จุด แนวเขตแดนตามหลักเกณฑ์ทางเรขาคณิตนี้เป็นเพียงแนวสมมติ ไม่อาจมองเห็นได้ในพื้นที่หรือในภูมิประเทศของเขตแดนนั้น ๆ เว้นแต่จะได้มีการปักปันเขตแดนหรือปักหลักเขตแดนกันแล้วเท่านั้น ตัวอย่างที่สำคัญของเส้นแบ่งเขตแดนชนิดนี้ เช่น แนวเขตแดนระหว่างสหรัฐอเมริกากับแคนาดา ซึ่งใช้เส้นขนานละติจูดที่ 49 องศาเหนือ เป็นแนวแบ่งตั้งแต่ประมาณลองจิจูด 95 องศาตะวันตก จนถึงชายฝั่งมหาสมุทรแปซิฟิก และเขตแดนมลรัฐอริโซนาของสหรัฐอเมริกา-มลรัฐโซโนราของเม็กซิโก ซึ่งเป็นแนวเส้นตรงจากเส้นแวงที่ 111 องศาตะวันตกไปยังแม่น้ำโคโรลาโด เป็นต้น

2) เส้นแบ่งเขตแดนทางพันธุศาสตร์ (Genetic Boundary Line) เป็นการแบ่งแนวเขตแดนโดยยึดเอาหลักเกณฑ์ทางวัฒนธรรม ศาสนา และภาษา เป็นตัวกำหนด ทั้งนี้ เพื่อให้ประชาชนที่มีวัฒนธรรมและประเพณีอย่างเดียวกัน สามารถอยู่ร่วมกันได้โดยสันติ บางครั้งเรียกว่า แนวเขตแดนเชิงวัฒนธรรม (Cultural Boundary)

3) เส้นแบ่งเขตแดนทางมานุษยวิทยา-ภูมิศาสตร์ (Anthropo-Geographic Boundary Line) เป็นแนวความคิดที่คำนึงถึงองค์ประกอบ ทั้งในทางเชื้อชาติ วัฒนธรรม และสภาพภูมิประเทศ นำมาประกอบกันในการที่จะกำหนดแนวหรือเส้นแบ่งเขตแดนระหว่างประเทศ แต่ก็เป็นเรื่องยากที่จะปฏิบัติตามหลักเกณฑ์หรือตามแนวความคิดนี้ได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ จึงไม่นิยมนำมาใช้กันมากนัก (กระทรวงการต่างประเทศ, ม.ป.ป.; สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน, 2551)

เขตแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน

ประเทศไทยมีเขตแดนติดกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยมีความยาวประมาณ 5,656 กิโลเมตร แยกเป็นเขตแดนประเทศไทย-ราชอาณาจักรกัมพูชา ประมาณ 798 กิโลเมตร ประเทศไทย-สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ประมาณ 1,810 กิโลเมตร ประเทศไทย-สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ประมาณ 2,401 กิโลเมตร และประเทศไทย-สหพันธรัฐมาเลเซีย ประมาณ 647 กิโลเมตร เขตแดนดังกล่าวเป็นผลจากการตกลงกำหนดเขตแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศอังกฤษและประเทศฝรั่งเศส ซึ่งเป็นประเทศมหาอำนาจเจ้าอาณานิคมตั้งแต่ พ.ศ. 2408 (ค.ศ. 1865) จนถึง พ.ศ. 2489 (ค.ศ. 1946) ซึ่งประเทศไทยต้องสูญเสียอาณาเขตที่เป็นหัวเมืองประเทศราชให้แก่ทั้งสองประเทศเพื่อรักษาไว้ซึ่งเอกราชและให้ได้คืนมาซึ่งอธิปไตยทางศาล

ต่อมาหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ราชอาณาจักรกัมพูชา และสหพันธรัฐมาเลเซีย ซึ่งเป็นประเทศอาณานิคมได้รับอิสรภาพให้เป็นประเทศเอกราช ประเทศเพื่อนบ้านเหล่านี้ได้รับการสืบสิทธิ (Succession) ในหนังสือสัญญาว่าด้วยการกำหนดแนวเขตแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศอังกฤษ และประเทศฝรั่งเศส ในส่วนที่เกี่ยวกับดินแดนหรืออาณาเขตของตนมาจนถึงปัจจุบัน (กระทรวงการต่างประเทศ, ม.ป.ป.)

การที่ประเทศไทยมีพื้นที่เขตแดนติดกับประเทศเพื่อนบ้านด้วยกันหลายด้านทั้งทางบกและทางน้ำ ทำให้ปัญหาความมั่นคงบริเวณพื้นที่ชายแดนถือเป็นเรื่องสำคัญ โดยเฉพาะพื้นที่เปราะบางในจังหวัดชายแดน

ภาคใต้ที่ประสบปัญหาการก่อเหตุความรุนแรงจากผู้ที่เห็นต่างนับตั้งแต่ปี 2547 ต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน เป็นระยะเวลากว่า 17 ปี รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ทุ่มเทสรรพกำลังและงบประมาณเป็นจำนวนมาก เพื่อแก้ไขปัญหา แต่สถานการณ์ความรุนแรงยังไม่มีทีท่าว่าจะสงบลง นอกจากนี้ ยังมีปัญหาภัยแทรกซ้อนต่าง ๆ เช่น ปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมือง ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ ปัญหายาเสพติด และปัญหาการลักลอบค้าอาวุธสงคราม เป็นต้น ดังนั้น ปัญหาความมั่นคงชายแดนของประเทศไทยกับสหพันธรัฐมาเลเซีย จึงเป็นปัญหาความมั่นคงเชิงพื้นที่ที่สำคัญพื้นที่หนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ บทความนี้จึงขอกล่าวถึงเขตแดนระหว่างประเทศไทยกับสหพันธรัฐมาเลเซียและการบริหารจัดการด้านความมั่นคงบริเวณพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังนี้

เขตแดนระหว่างประเทศไทยกับสหพันธรัฐมาเลเซีย

แนวเขตแดนระหว่างประเทศไทยกับสหพันธรัฐมาเลเซีย มีที่มาจากการที่ประเทศอังกฤษได้แผ่อิทธิพลทางการเมืองเข้าไปในคาบสมุทรมลายู โดยมีดินแดนตอนบนของมลายูที่เป็นประเทศราชของสยามในขณะนั้น ได้แก่ เมืองปะหัง เประ ไทรบุรี ตรังกานู กลันตัน และปะลิส ต่อมาประเทศอังกฤษได้เข้ายึดเมืองปะหังและเประ ฝ่ายสยามเห็นว่าประเทศอังกฤษได้เริ่มคุกคามยึดเอาหัวเมืองประเทศราชไปแล้ว 2 แห่ง และเกรงว่าประเทศอังกฤษจะไม่หยุดยั้งเพียงเท่านั้น ดังนั้น ในวันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2442 กรมหลวงเทวะวงศ์วโรปการเสนาบดีว่าการต่างประเทศ ในรัชกาลที่ 5 จึงได้เชิญนายจอร์จ เกรวิลล์ (George Greville) อัครราชทูตอังกฤษประจำกรุงสยาม มาประชุมทำหนังสือสัญญาเขตแดนระหว่างสยามกับอังกฤษในคาบสมุทรมลายู เกี่ยวกับการกำหนดแนวเขตแดนระหว่างเมืองรามัน (จังหวัดยะลา) ไทรบุรี กลันตัน และตรังกานู ซึ่งเป็นหัวเมืองฝ่ายสยามกับเมืองเประและปะหัง ที่ประเทศอังกฤษได้ยึดไว้ก่อนแล้ว

ต่อมา เมื่อวันที่ 10 มีนาคม พ.ศ. 2451 ได้มีการทำหนังสือสัญญาระหว่างสยามกับอังกฤษ โดยสยามยอมยกดินแดนเมืองกลันตัน ตรังกานู ไทรบุรี และปะลิส ตลอดจนเกาะที่ตั้งอยู่ใกล้เคียงเมืองเหล่านี้ให้แก่อังกฤษ เพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจศาลของสยามที่จะใช้บังคับแก่คนในบังคับอังกฤษที่พำนักอาศัยอยู่ในสยามและมีหนังสือสัญญาว่าด้วยเขตแดนแนบท้ายหนังสือสัญญาดังกล่าว โดยได้กำหนดแนวเขตแดนระหว่างสยามกับมลายูของอังกฤษไว้ว่า “เขตแดนเริ่มต้นตั้งแต่ฝั่งเหนือของปากแม่น้ำปะลิส ต่อไปทางทิศเหนือจนถึงสันเขาที่ปันน้ำตกแม่น้ำปะลิสฝ่ายหนึ่งกับแม่น้ำปูโยอีกฝ่ายหนึ่ง ต่อไปตามสันเขานี้จนถึงยอดเขาเยลี หรือต้นน้ำโก-ลก จากนั้นใช้ร่องน้ำลึกของแม่น้ำโก-ลกเป็นเขตแดน จนออกสู่ทะเลที่ตำบลปากน้ำตะใบหรือตาบา (Kuala Tabar)” หลังจากนั้นทั้งสองฝ่ายได้จัดตั้งคณะกรรมการปักปันเขตแดนอังกฤษ-สยาม (Anglo-Siamese Boundary Demarcation Commission) เพื่อปักปันเส้นแบ่งเขตแดนระหว่างสยามกับมลายูของอังกฤษช่วง พ.ศ. 2453-2455 คณะกรรมการปักปันเขตแดนดังกล่าวได้ร่วมกันปักปันเขตแดน และปักหลักเขตแดนรวม 72 หลัก และหลักเสริมอีก 35 หลัก รวมเป็นหลักเขตแดนทั้งหมด 107 หลัก อีกทั้งได้จัดทำแผนที่มาตราส่วน 1:100,000 และ 1:250,000 แสดงตำแหน่งของหลักเขตแดนทั้ง 107 หลักไว้ด้วย

ในพ.ศ. 2513 รัฐบาลไทยและมาเลเซีย ได้เห็นชอบร่วมกันจัดตั้งคณะกรรมการจัดทำหลักเขตแดนร่วมระหว่างไทย-มาเลเซีย เพื่อดำเนินการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนเสริมหลักเขตแดนที่สยามกับอังกฤษได้เคย

ปักปันและปักหลักเขตแดนไว้แต่เดิม จำนวน 107 หลัก ดังกล่าวข้างต้น เพื่อให้เห็นเส้นแบ่งเขตแดนเด่นชัดยิ่งขึ้น คณะกรรมการฯ ได้เริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ 6 กรกฎาคม พ.ศ. 2516 และเสร็จสิ้นภารกิจ เมื่อวันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2528 โดยได้จัดทำหลักเขตแดนรวมทั้งสิ้น 12,169 หลัก เป็นระยะทาง 551.5 กิโลเมตร (สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน, 2551)

การสร้างรั้วชายแดนไทย-มาเลเซีย

ด้วยเหตุที่แนวเขตแดนของประเทศไทยกับสหพันธรัฐมาเลเซีย มีความยาวของเส้นเขตแดนทั้งทางน้ำและทางบกรวมกันประมาณ 647 กิโลเมตร อยู่ในพื้นที่ จังหวัดสตูล 56 กิโลเมตร จังหวัดสงขลา 150 กิโลเมตร จังหวัดยะลา 267 กิโลเมตร และจังหวัดนราธิวาส 174 กิโลเมตร ส่งผลให้การบริหารจัดการความมั่นคงบริเวณเขตแดนประเทศไทยกับสหพันธรัฐมาเลเซีย โดยเฉพาะการเฝ้าระวังการลักลอบข้ามแดน การลักลอบขนย้ายอาวุธ ยาเสพติด แรงงานต่างด้าว สิ่งผิดกฎหมายต่าง ๆ กระทำได้ไม่ทั่วถึง ด้วยสภาพปัญหาดังกล่าว ประเทศไทยกับสหพันธรัฐมาเลเซียจึงได้ร่วมกันแก้ไขปัญหาโดยการสร้างรั้วชายแดนขึ้น ประกอบด้วย 1) รั้วชายแดนที่ก่อสร้างร่วมกันระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลสหพันธรัฐมาเลเซีย และ 2) รั้วชายแดนที่สร้างโดยรัฐบาลสหพันธรัฐมาเลเซียฝ่ายเดียว (เปิดครบ! รั้วชายแดนไทย-มาเลย์ 10 ช่วง 110 กิโลฯ-ฝ่ายค้านชงตัดงบสร้างเพิ่ม?, 2564) ดังนี้

1) รั้วชายแดนที่ก่อสร้างร่วมกันระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลสหพันธรัฐมาเลเซีย อยู่ที่บริเวณ ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา มีลักษณะเป็นกำแพงคอนกรีตเสริมลวดหนาม สูง 3 เมตร ระยะทางประมาณ 5.3 กิโลเมตร

2) รั้วชายแดนที่สร้างโดยรัฐบาลสหพันธรัฐมาเลเซียฝ่ายเดียว ในพื้นที่ของสหพันธรัฐมาเลเซีย มีอยู่ 9 ช่วง รวมระยะทางประมาณ 105 กิโลเมตร มีลักษณะเป็นทั้งรั้วคอนกรีต, รั้วคอนกรีตเสริมลวดหนาม, รั้วลวดหนาม และรั้วตาข่าย กระจายอยู่ในหลายพื้นที่ ดังนี้

2.1) จากหลักเขตแดนที่ 1 เขาผายาว บ้านคลองกุ้ง ตำบลปูยู อำเภอเมือง จังหวัดสตูล ถึงหลักเขตแดนที่ B/4 คลองขุด ตำบลปูยู เป็นแนวชายทะเล มีลักษณะเป็นรั้วคอนกรีต ระยะทางประมาณ 692 เมตร

2.2) บริเวณหลักเขตแดนที่ 8ก. บ้านวังประจัน ตำบลวังประจัน อำเภอควนโดน จังหวัดสตูล ถึงหลักเขตแดนที่ 8ข/2 ด่านวังประจัน บ้านวังประจัน มีลักษณะเป็นรั้วคอนกรีตเสริมลวดหนาม ระยะทางประมาณ 2.1 กิโลเมตร

2.3) หลักเขตแดนที่ 8D/5 บ้านตาโล๊ะ ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ถึงหลักเขตแดนที่ 10/4 บ้านตาโล๊ะ ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา มีลักษณะเป็นรั้วกำแพงคอนกรีตทึบสูง 3 เมตร ระยะทางประมาณ 6.5 กิโลเมตร

2.4) หลักเขตแดนที่ 10/21 บ้านตาโล๊ะ ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา หวัดสงขลา ถึงหลักเขตแดนที่ 10A/4/1 บ้านตาโล๊ะ ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา มีลักษณะเป็นรั้วกำแพงคอนกรีตทึบ สูง 3 เมตร ระยะทางประมาณ 1 กิโลเมตร

2.5) หลักเขตแดนที่ 10A/4/3 บ้านตาโล๊ะ ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ถึงหลักเขตแดนที่ 13/16 บ้านชายควน ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา มีลักษณะเป็นรั้วกำแพงคอนกรีตทึบ สูง 3 เมตร ระยะทางประมาณ 7.5 กิโลเมตร

2.6) หลักเขตแดนที่ 15C บ้านต้นพะยอม ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ถึงหลักเขตแดนที่ 26/109 บ้านห้วยตึองะ ตำบลสำนักแต้ว อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา มีลักษณะเป็นรั้วลวดหนามเสาเหล็ก 2 ชั้น สูง 3 เมตร ระยะทางประมาณ 56.3 กิโลเมตร

2.7) หลักเขตแดนที่ 26/109 บ้านห้วยตึองะ ตำบลสำนักแต้ว อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ถึงหลักเขตแดนที่ 27/84 บ้านห้วยตึองะ ตำบลสำนักแต้ว อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา มีลักษณะเป็นรั้วกำแพงปูนซีเมนต์ทึบ สูง 3 เมตร ระยะทางประมาณ 4.5 กิโลเมตร

2.8) หลักเขตแดนที่ 29/105 บ้านใหม่ ตำบลประกอบ อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา ถึงหลักเขตแดนที่ 31/16 บ้านประกอบตก ตำบลประกอบ อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา มีลักษณะเป็นรั้วลวดตาข่าย ระยะทางประมาณ 4.5 กิโลเมตร

2.9) หลักเขตแดนที่ 50/120-54/183 ด้าน อำเภอเบตง จังหวัดยะลา มีลักษณะเป็นรั้วกำแพงคอนกรีตเสริมเหล็ก ยาวประมาณ 14.6 กิโลเมตร สลับกับกำแพงรั้วลวดหนามแบบตาข่าย 2 ชั้น ระยะทางประมาณ 8 กิโลเมตร รวมระยะทางทั้งหมดประมาณ 22.6 กิโลเมตร

รวมระยะทางของรั้วชายแดนที่ก่อสร้างร่วมกันระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลสหพันธรัฐมาเลเซีย และรั้วชายแดนที่สร้างโดยรัฐบาลรัฐบาลสหพันธรัฐมาเลเซียฝ่ายเดียว ประมาณ 110.992 กิโลเมตร

นอกจากนี้ รัฐบาลโดยกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) และกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ส่วนหน้า (กอ.รมน.ภาค 4 ส่วนหน้า) ยังมีโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการควบคุมพื้นที่ชายแดนเพื่อความมั่นคง เป็นแผนงานโครงการก่อสร้างรั้วชายแดนไทย-มาเลเซีย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันและเฝ้าตรวจบริเวณแนวชายแดน สกัดกั้นการเคลื่อนย้ายข้ามแดนของกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรง การหลบหนีเข้าเมือง การนำเข้าอุปกรณ์อาวุธ และการสนับสนุนต่าง ๆ ในการก่อเหตุเพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันชายแดน แก้ไขปัญหาภัยแทรกซ้อนที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ รวมถึงป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ที่อาจติดมากับผู้ที่ลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย อีกทั้งยังเป็นการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจและสังคมจังหวัดชายแดนภาคใต้ในอนาคต และตอบสนองความต้องการของประชาชนในการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะตลิ่งบริเวณพื้นที่ติดริมแม่น้ำโก-ลก สำหรับแผนการดำเนินการของโครงการดังกล่าวจะดำเนินการในพื้นที่จังหวัดนราธิวาสตามความเร่งด่วน 3 ลำดับ คือ 1) แนวชายแดนพื้นที่อำเภอตากใบ 2) แนวชายแดนพื้นที่อำเภอสุไหงโก-ลก และ 3) แนวชายแดนพื้นที่อำเภอแว้ง ซึ่งในเบื้องต้นจะดำเนินการในระยะเร่งด่วนลำดับที่ 1 ก่อน ประกอบด้วย 4 แผนงาน ดังนี้

1. ก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมแม่น้ำโก-ลก เป็นเขื่อนป้องกันตลิ่งแบบหินทิ้งช่วยในการป้องกันการกัดเซาะตลิ่งและป้องกันน้ำท่วม ดำเนินการบริเวณเขตอำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส ระยะทาง 7.528 กิโลเมตร ใช้งบประมาณ จำนวน 467,023,729.84 ล้านบาท

2. ก่อสร้างรั้วตาข่ายเหล็กชายแดนสูง 2 เมตร เพื่อป้องกันการลักลอบเข้าเมืองและลักลอบขนย้ายสิ่งผิดกฎหมาย ระยะทาง 15 กิโลเมตร ใช้งบประมาณ จำนวน 11,468,766.27 ล้านบาท

3. ก่อสร้างรั้วความมั่นคงอิเล็กทรอนิกส์ (รั้วแบบกล้อง cctv) เป็นการติดตั้งกล้องวงจรปิดในพื้นที่ชุมชนโดยไม่มีการสร้างกำแพงกั้น ซึ่งจะไม่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชน ระยะทาง 6 กิโลเมตร บริเวณชุมชนบ้านตาบา ตำบลเจ๊ะเห ตำบลเกาะสะท้อน ตำบลโฆษิต และตำบลนานาค อำเภอตากใบ ใช้งบประมาณ จำนวน 52,750,400 ล้านบาท

4. สร้างฐานปฏิบัติการตรวจชายแดนไทย-มาเลเซีย จำนวน 3 ฐาน เป็นฐานปฏิบัติการที่อยู่ตามแนวชายแดน โดยจะดำเนินการในพื้นที่บ้านตะเหลี่ยง บ้านศรีพงัน ตำบลเกาะสะท้อน และบ้านตาเซะ ตำบลนานาค อำเภอตากใบ ใช้งบประมาณจำนวน 6,051,511.02 ล้านบาท (รั้วชายแดนไทย-มาเลเซีย เป็นแบบไหน ทำไมต้องมี สำคัญอย่างไร ? เรามีคำตอบ, 2564)

อย่างไรก็ตาม การดำเนินโครงการสร้างรั้วชายแดนถึงแม้จะมีข้อดี กล่าวคือ สามารถแสดงแนวเขตพื้นที่ได้ชัดเจน ป้องกันการกัดเซาะตลิ่ง ป้องกันการลักลอบขนสิ่งผิดกฎหมาย การป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ที่อาจติดมากับผู้ที่ลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย รวมถึงภัยแทรกซ้อนต่าง ๆ เช่น การลักลอบขนย้ายอาวุธสงคราม ยาเสพติด เป็นต้น แต่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรต้องคำนึงถึงผลกระทบของโครงการนี้ด้วย เนื่องจากการดำเนินการในบางพื้นที่อาจกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชนและความสัมพันธ์ของทั้ง 2 ประเทศ ทั้งนี้ ได้มีข้อคิดเห็นของคนในพื้นที่เกี่ยวกับโครงการสร้างรั้วชายแดนไทย-มาเลเซีย เช่น **นิวัฒน์ จิรวิชญ** นายกสมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวจังหวัดนราธิวาส มีความเห็นว่า “หากมีการสร้างกำแพงตามแนวชายแดนจะกระทบกับการท่องเที่ยวไม่มากนัก เนื่องจากนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะเดินทางเข้ามาตามช่องทางปกติ มีเพียงบางส่วนเท่านั้นที่เดินทางผ่านจุดผ่อนปรน แต่ปัญหาดังกล่าวจะกระทบด้านเศรษฐกิจชายแดน เพราะจุดผ่อนปรนเป็นช่องทางของการขนส่งสินค้าและการเดินทางของกลุ่มผู้ค้าและประชาชนที่อาศัยตามแนวชายแดนและมีอาชีพที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำโก-ลก อาทิ เรือรับจ้าง รถจักรยานยนต์รับจ้างที่อาจต้องตกงานหรือขาดรายได้ไป อย่างไรก็ตาม เห็นว่าหากการสร้างกำแพงจะเป็นประโยชน์ในด้านความมั่นคงก็เห็นด้วยที่จะดำเนินการในเรื่องนี้ แต่ต้องหาแนวทางช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบริมฝั่งแม่น้ำโก-ลก ที่วิถีชีวิตของพวกเขาทั้งชีวิตผูกพันกับการประกอบอาชีพอยู่กับชายแดนแห่งนี้ด้วย” ส่วน**ศรัณท์ วังสัตตบงกช** อดีตประธานหอการค้าจังหวัดนราธิวาส มีความเห็นว่า “ไม่เห็นด้วยหากรัฐบาลไทยกับรัฐบาลมาเลเซียจะมีข้อตกลงร่วมเกี่ยวกับการสร้างกำแพงตามแนวชายแดนไทย-มาเลเซีย เพราะเป็นการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ โดยกระทบกับปากท้องและวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่เป็นวงกว้าง ที่ผ่านมามีการค้าขายและไปมาหาสู่กันผ่านจุดผ่อนปรนริมฝั่งแม่น้ำโก-ลก มายาวนาน ประกอบกับทั้งสองประเทศก็อยู่ในประชาคมอาเซียน ซึ่งมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงในหลายมิติ จึงอยากให้มีการทบทวนประเด็นนี้ เพื่อไม่ให้เกิดเงื่อนไขความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชนในระยะยาว” (เสียงสะท้อน “3จว.ใต้” ข้อตกลง “ไทย-มาเลย์”, 2559) เป็นต้น นอกจากนี้ **กระทรวงมหาดไทย** มีความเห็นว่า โครงการดังกล่าวมีส่วนในการสนับสนุนภารกิจการป้องกันชายแดนตามยุทธศาสตร์ป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง และอาจช่วยเสริมศักยภาพในการแก้ไขปัญหาการสูญเสียดินแดนจากน้ำกัดเซาะตลิ่งได้ โดยมีข้อคิดเห็นและ

ข้อเสนอแนะเพื่อประกอบการพิจารณาดำเนินการ ดังนี้ 1) ควรสร้างความเข้าใจทั้งประชาชนไทยและมาเลเซีย เนื่องจากวิถีชีวิตของประชาชนทั้ง 2 ประเทศในระดับพื้นที่ โดยเฉพาะริมฝั่งแม่น้ำสุไหงโก-ลก ซึ่งมีความสัมพันธ์ทางเครือญาติ ดำรงชีวิตประจำวัน รวมถึงการติดต่อค้าขายผ่านการข้ามแดนทางแม่น้ำโก-ลก มาตั้งแต่อดีต 2) กรณีการดำเนินโครงการฯ ในที่ดินเอกชน เห็นควรดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 1 สิงหาคม 2550 เกี่ยวกับหลักการและแนวทางปฏิบัติที่ทางราชการขอให้ราษฎรอุทิศที่ดินให้ หรือกรณีเข้าไปดำเนินการในที่ดินของเอกชนเพื่อให้มีการใช้ประโยชน์ร่วมกันที่สำคัญ คือ ให้หน่วยงานที่ได้รับอุทิศหรือให้เข้าไปดำเนินการในที่ดินเพื่อใช้ประโยชน์ร่วมกัน จัดทำหนังสือแสดงความประสงค์เกี่ยวกับการอุทิศหรือยินยอมให้ทางราชการเข้าไปดำเนินการ หากจดทะเบียนและนิติกรรมรับโอนที่ดินหรือใช้ประโยชน์ร่วมกันกับสำนักงานที่ดินได้ให้ดำเนินการด้วย 3) กรณีงานก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งและรั้วชายแดน ขอให้พิจารณาเรื่องสภาพภูมิประเทศ ปฐพีกลศาสตร์ และสภาพแวดล้อม นอกจากนี้ ในส่วนของงานก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งขอให้มีความพร้อมในการจัดเตรียมวัสดุก่อสร้าง โดยเฉพาะวัสดุหินใหญ่ที่ต้องใช้จำนวนมาก รวมทั้งต้องพิจารณาเรื่องระดับน้ำของแม่น้ำสุไหงโก-ลก ตามฤดูกาลต่าง ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่ง และ 4) เห็นควรดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 12 ตุลาคม 2542 และ วันที่ 10 พฤษภาคม 2548 ที่ระบุไว้ว่า “...หากจะมีการก่อสร้างถนนหรือกระทำกิจการใด ๆ ตามบริเวณชายแดน ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อสันปันน้ำและหลักเขตแดน ให้ส่วนราชการที่รับผิดชอบได้ประสานกับกองบัญชาการทหารสูงสุด โดยกรมแผนที่ทหารและกรมสนธิสัญญาและกฎหมาย กระทรวงการต่างประเทศ เพื่อร่วมกันตรวจสอบข้อมูลให้ชัดเจนก่อนที่จะดำเนินการ” รวมทั้งควรแจ้งประเทศมาเลเซียรับทราบก่อนดำเนินโครงการฯ เนื่องจากงานก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งอาจส่งผลต่อเส้นทางเดินน้ำและผลกระทบต่อตลิ่งของประเทศมาเลเซีย (เปิดรายละเอียดโครงการ “เสริมรั้วชายแดนไทย-มาเลย์” 600 กว่าล้านบาท คาดแล้วเสร็จ ก.ย.67, 2564)

บทสรุปและข้อเสนอแนะของผู้ศึกษา

ปัจจุบันความมั่นคงชายแดนถือเป็นปัญหาสำคัญที่ทุกประเทศให้ความสำคัญ เนื่องจากมีความซับซ้อนและครอบคลุมในทุกมิติ ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ การสร้างรั้วชายแดนไทย-มาเลเซีย เป็นการบริหารจัดการพื้นที่บริเวณชายแดนที่สำคัญประการหนึ่ง เนื่องจากการที่ประเทศไทยมีพรมแดนติดต่อกับสหพันธรัฐมาเลเซียมีความยาวของเส้นเขตแดนทั้งทางน้ำและทางบกรวมกันประมาณ 647 กิโลเมตร ทอดยาวจากจังหวัดสตูล สงขลา ยะลา นราธิวาส ทำให้ยากแก่การดูแลป้องกันการก่ออาชญากรรมข้ามชาติ ไม่ว่าจะเป็นการค้ามนุษย์ การลักลอบขนยาเสพติด สินค้าหนีภาษี อาวุธหรือสารเคมีต่าง ๆ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นช่องทางให้บรรดาผู้ก่อเหตุความรุนแรงในพื้นจังหวัดชายแดนภาคใต้ใช้เป็นช่องทางในการหลบหนี

การที่รัฐบาลโดยกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) และกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ส่วนหน้า (กอ.รมน. ภาค 4 ส่วนหน้า) มีโครงการเพิ่มประสิทธิภาพในการควบคุมพื้นที่ชายแดนเพื่อความมั่นคง โดยการสร้างรั้วชายแดนไทย-มาเลเซีย ไม่ว่าจะเป็นการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมแม่น้ำโก-ลก การก่อสร้างรั้วตาข่ายเหล็กชายแดน การก่อสร้างรั้วความมั่นคงอิเล็กทรอนิกส์

การสร้างฐานปฏิบัติการตรวจชายแดนไทย-มาเลเซีย หรือแม้กระทั่งโครงการสร้างรั้วชายแดนที่ก่อสร้างร่วมกันระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลมาเลเซีย และรั้วชายแดนที่สร้างโดยรัฐบาลมาเลเซียฝ่ายเดียว จำนวน 10 ช่วง รวมระยะทางประมาณ 110.992 กิโลเมตร ที่ได้ดำเนินการมาก่อนหน้านี้แล้ว นอกจากจะทำให้แนวเขตแดนของทั้ง 2 ประเทศมีความชัดเจนขึ้น ยังเป็นการป้องกันและเฝ้าตรวจบริเวณแนวชายแดน สกัดกั้นการเคลื่อนย้ายข้ามแดนของกลุ่มผู้ก่อเหตุความรุนแรง การนำเข้าอุปกรณ์ อาวุธและการสนับสนุนต่าง ๆ ในการก่อเหตุ การหลบหนีเข้าเมือง เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการป้องกันชายแดน แก้ไขปัญหาภัยแทรกซ้อนที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ รวมถึงป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ที่อาจติดมากับผู้ที่ลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ทั้งนี้ ในมุมมองของความมั่นคง การสร้างรั้วชายแดนไทย-มาเลเซีย สามารถแก้ไขปัญหาการก่อความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ในระดับหนึ่ง แต่จะสามารถแก้ไขปัญหาได้มากน้อยเพียงใดนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องคงต้องมีการประเมินผลต่อไป ส่วนโครงการสร้างรั้วชายแดนที่จะมีขึ้นในอนาคตควรมีการพิจารณาอย่างรอบด้าน เนื่องจากมีความเชื่อมโยงในหลายมิติทั้งด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ วิถีชีวิตของคนในชุมชน เศรษฐกิจชุมชน สภาพสิ่งแวดล้อมที่จะเปลี่ยนแปลงไป รวมถึงความคุ้มค่าของการใช้งบประมาณแผ่นดินอีกด้วย

บรรณานุกรม

กระทรวงการต่างประเทศ, กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย.(ม.ป.ป.). **ข้อมูลเขตแดน.** สืบค้น 5 ตุลาคม 2564 จาก https://treaties.mfa.go.th/ข้อมูลเขตแดน

กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน ภาค 4 ส่วนหน้า. (20 มิถุนายน 2564) **รั้วชายแดนไทย-มาเลเซีย เป็นแบบไหน ทำไมต้องมี สำคัญอย่างไร? เรามีคำตอบ.** สืบค้น 5 ตุลาคม 2564 จาก https://www.southpeace.go.th/?p=25112

เปิดครบ! รั้วชายแดนไทย-มาเลย์ 10 ช่วง 110 กิโลฯ-ฝ่ายค้านชงตัดงบสร้างเพิ่ม?. (30 กรกฎาคม 2564). **สำนักข่าวอิศรา.** สืบค้น 5 ตุลาคม 2564 จาก https://www.isranews.org/article/south-news/south-slide/101018-borderfencesouth.html

เปิดรายละเอียดโครงการ “เสริมรั้วชายแดนไทย-มาเลย์” 600 กว่าล้านบาท คาดแล้วเสร็จ ก.ย.67. (11 กุมภาพันธ์ 2564). **ผู้จัดการออนไลน์.** สืบค้น 1 พฤศจิกายน 2564 จาก https://mgronline.com/south/detail/9640000013983

สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เล่มที่ 32. (2551). **เส้นแบ่งเขตแดนระหว่างประเทศ**. สืบค้น 5 ตุลาคม 2564 จาก http://www.saranukromthai.or.th/sub/book/book.php?book=32&chap=5&page=chap5.htm

สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ. (ม.ป.ป.). แผนบริหารจัดการชายแดนด้านความมั่นคง (พ.ศ. 2559-2564) สืบค้น 27 ตุลาคม 2564 จาก http://www.nsc.go.th/wp-content/uploads/2018/10/แผนบริหารจัดการชายแดนด้านความมั่นคง.pdf

เสียงสะท้อน “3จว.ใต้” ข้อตกลง “ไทย-มาเลย์”. (11 กันยายน 2559). **มติชนออนไลน์.** สืบค้น 1 พฤศจิกายน 2564 จาก https://www.matichon.co.th/politics/news_280869